

ME'DA RAKI VA YARA KASALLIKLARIDA ORGAN ICHKI QON TOMARLARINI O'ZGARISHI.

Xoliqova Gulnoz Asatovna, assistent

Bolalar kasalliklari propedevtikasi kafedrası,

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

O'zbekiston Respublikasi, Samarqand

Annotatsiya: Maqolada me'dani yomon sifatli o'smalari va yarasi kasalliklarida oshqozonning intraorgan qon tomirlaridagi o'zgarishlarni o'rganilgan. Seroz pardada konturlari aniq bo'lgan zich kapillyarlar tarmog'i aniqlangan. Oshqozon yarasi kasalligida kapillyarlar va mayda tomirlar ko'pincha burmalangan, kengaygan va qon bilan to'ldirilgan, o'rta kattalikdagi tomirlar esa biroz toraygan. O'smalarda tomirlarda barmoq shaklidagi o'simtalar, shilliq osti qatlami bilan chegaradagi venulalarda sferik kengayishlar topilgan.

Kalit so'zlar: qon tomirlari, devor, o'simta, oshqozon, oshqozon yarasi, kapillyarlar, tomirlar tarmog'i, tomir konturlari, tomirlar.

ИЗМЕНЕНИЕ ВНУТРИОРГАННЫХ КРОВЕНОСНЫХ СОСУДОВ ЖЕЛУДКА ПРИ ЗЛОКАЧЕСТВЕННЫХ ОПУХОЛЯХ И ЯЗВЕННОЙ БОЛЕЗНИ

Холикова Гулноз Асатовна, Ассистент

кафедры пропедевтики детских болезней,

Самаркандский государственный медицинский университет

Республика Узбекистан, Самарканд

Резюме: В статье изучены изменение внутриорганных кровеносных сосудов желудка при злокачественных опухолях и язвенной болезни. В серозной оболочке выявлялась густая сеть капилляров четкими контурами. При

язвенной болезни капилляры и мелкие сосуды часто были извиты, расширены и наполнены кровью, а сосуды среднего калибра - несколько сужены. При опухолях на венах встречались пальцевидные выпячивания, а у венул на границе с подслизистым слоем - шаровидные расширения.

Ключевые слова: кровеносные сосуды, стена, опухоль, желудка, язвенная болезнь, капилляры, сосудистая сеть, контуры сосудов, вены.

CHANGES IN THE INTRAORGAN BLOOD VESSELS OF THE STOMACH IN MALIGNANT TUMORS AND PEPTIC ULCER

**Kholikova Gulnoz Asatovna, Assistant
Department of Propaedeutics of Children's Diseases,
Samarkand State Medical University
Republic of Uzbekistan, Samarkand**

Abstract: The article studies changes in the intraorgan blood vessels of the stomach in malignant tumors and peptic ulcer disease. A dense network of capillaries with clear contours was revealed in the serous membrane. In peptic ulcer disease, the capillaries and small vessels were often tortuous, dilated and filled with blood, and medium-sized vessels were somewhat narrowed. In tumors, finger-shaped protrusions were found on the veins, and spherical expansions were found on the venules at the border with the submucosal layer.

Keywords: blood vessels, wall, tumor, stomach, peptic ulcer disease, capillaries, vascular network, vessel contours, veins.

Kirish. Yara kasalligini o'rganish muammosi hozirgi vaqtda ham nazariy, ham amaliy jihatdan dolzarb bo'lib qolmoqda. Ushbu mavzu bo'yicha ko'plab mahalliy va xorijiy ishlar mavjud bo'lsa-da, patogenez, klinik ko'rinishlar va davolashning ko'plab asosiy masalalari munozarali va to'liq aniqlanmagan bo'lib qolmoqda [1,6,7]. So'nggi o'n yilliklar yara kasalligining patogenezi, klinik kechishi, diagnostikasi va davolashning turli jihatlarini o'rganishda sezilarli yutuqlarga erishdi. Xususan, qon tomirlari o'zgarishlarining patogenetik ahamiyatini tahlil

qilishga bag'ishlangan kompleks tadqiqotlar natijalari o'z aksini topdi [4,5], shuningdek, jarayonning turli joylashuvi va yurak-qon tomir tizimi kasalliklari bilan birgalikda yara kasalligining klinik ko'rinishlari o'rganildi. So'nggi vaqtgacha yara kasalligidagi kasallik fazalarining ketma-ketligi, oshqozon va o'n ikki barmoqli ichak devorining shikastlanish chuqurligi, gemodinamika va mikrotsirkulyator holatdagi o'zgarishlar odatda alohida o'rganildi; aniqlangan buzilishlarning dinamikasi o'rganilmadi va shunga ko'ra, fiziologik asoslangan tegishli tuzatish yo'llari taklif qilinmadi [2,3].

Tadqiqot maqsadi. Ushbu ishning vazifasi yomon sifatli o'smalar va yara kasalligi holatlarida oshqozonning ichki organ qon tomirlarini o'rganishdir.

Tadqiqot materiallari va usullari. Tadqiqot materiali sifatida 28 yoshdan 61 yoshgacha bo'lgan shaxslar tanlandi. Yara kasalligi (11) va yomon sifatli o'smalar (14) tufayli rezektsiya qilingan 25 ta oshqozon o'rganildi. Qon tomirlari bo'yalgan massalar bilan to'ldirildi; oshqozon suvli glitserin eritmalarida shaffoflashtirildi. Uning devori qatlamlarga bo'lindi va qon tomirlari MBS-2 binokulyar mikroskopi ostida o'rganildi.

Tadqiqot natijalari. O'smalarda kapillyar tarmoqlar ba'zi joylarda zichroq, boshqa joylarda esa kamroq edi. Ayrim kichik tomirlar o'ta burilish va notekis, go'yo yemirilgan konturlarga ega edi; boshqalari to'g'ri yo'nalishda edi. O'zgarmagan tomirlar ham uchraydi. Arteriyalar venalarga qaraganda kamroq burilishga ega edi. O'smalarda venalarda barmoqsimon chiqib turishlar, podslizist qavat chegarasida esa venulalarda sharsimon kengayishlar kuzatildi. Mushak qavatida kapillyar tarmoqlar zich edi. Kichik va o'rta tomirlar, asosan venalar, burilishli yo'nalishga ega edi. Bir tomir bo'ylab torayish va kengayishlarning almashinishi tez-tez kuzatildi. Umuman olganda, mushak qavatidagi venalardagi o'zgarishlar arteriyalarga qaraganda aniqroq edi. Kichik tomirlarda burilish joylarida devorlari qalinlashgan sezilarli kengayishlar kuzatildi. Ko'pgina tomirlar notekis kalibrga, noaniq, ba'zan yemirilgan konturlarga ega edi, bu ko'proq saraton holatlarida kuzatildi. Mushak qavatining chuqur qatlamlarida ko'plab venalar

kengaygan edi. O'smalar atrofidagi tomir tarmog'idan ularga nozik, notekis kalibrli tomirlar yo'nalgan edi; keyin ular go'yo uzilib qolgan va undan keyin aniqlanmadi. Podslizist qavatning tomirlari ayrim hollarda o'ta burilishli va kengaygan edi. Podslizist qavatning mayda chotki shaklidagi venalari zich tarmoqlarni hosil qildi (odatda o'smalarda) yoki kam sonli edi. Ular bilan birga nozik to'g'ri arteriola va venulalar ham uchraydi. Shilliq qavat tomirlari juda ko'p o'zgargan edi. O'sma bilan chegarada kapillyarlar umuman to'lmaydi yoki orolchalar shaklida aniqlanar, burilishli, ba'zi joylarda biroz kengaygan yoki aksincha, butun uzunligi yoki qisman toraygan edi. O'sma zonasi zich tomir tarmog'i bilan chegaralangan edi. O'sma periferiyasida tomir tarmoqlarining uzilgan halqalari va go'yo sindirilgan arteriola va venulalar aniqlandi. Kichik va o'rta tomirlar klublar, spirallar, halqalar shaklida burilishli edi. Tomirlar bilan kambag'al shilliq qavat joylari ham uchraydi. Har xil kalibrdagi tomirlarning konturlari ko'pincha noaniq, yemirilgan edi. Ko'pincha butun uzunligi bo'ylab yoki alohida joylarda keskin kengaygan venalar uchraydi. Ba'zi hollarda tomirlar patologik o'zgarishlarga to'liq, boshqalarida esa qisman duchor bo'lgan deb taxmin qilish mumkin. Ko'pincha sezilarli darajada toraygan yoki aksincha, kengaygan venalar kuzatildi. Ularni kuzatib boruvchi arteriyalar kamroq o'zgargan edi.

Xulosa. Yara kasalligi yoki yomon sifatli o'smalarga xos bo'lgan tomir o'zgarishlari, o'sma atrofidagi zich tomir tarmog'i, podslizist qavatning mayda venalarining ko'p sonli sharsimon va shpindelsimon kengayishlari bilan boy tarmoqlari, seroz qavatdagi eng nozik tarmoqlarning notekis aniqlanishi va ularning ko'pincha qon bilan to'lib, ko'plab ekstravazatlar mavjudligidan tashqari, hozircha aniqlanmadi. Turli etiologik omillar tomirlarda bir xil o'zgarishlarni keltirib chiqaradi deb taxmin qilish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Маматалиев А. Р., Хусанов Э. У. Морфология интрамурального нервного аппарата гаст-рохолододоуденальной зоны после

- экспериментальной холецистэктомии //Морфология. – 2008. – Т. 133. – №. 2. – С. 82b-82b.
2. Mamataliyev A. R., Sh R. S., Zohidova S. H. EKSPERIMENTAL JIGAR SIRROZI SHAROITIDA PASTKI PORTO KAVAL VENOZ TIZIMI MORFOLOGIYASINING ORGANILGANLIK DARAJASI //Экономика и социум. – 2024. – №. 4-1 (119). – С. 1346-1350.
 3. Narbayev S. et al. Behavioral adaptations of Arctic fox, *Vulpes lagopus* in response to climate change //Caspian Journal of Environmental Sciences. – 2024. – Т. 22. – №. 5. – С. 1011-1019.
 4. Уралов Ш. М., Аралов М. Ж., Холикова Г. А. О современных методах лечения острого стенозирующего ларинготрахеита у детей //Международный журнал научной педиатрии. – 2022. – №. 5. – С. 25-31.
 5. Холикова Г. А. ЛЕЧЕНИЕ ВТОРИЧНОЙ ЛАКТАЗНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТИ У ДЕТЕЙ ПЕРВОГО ПОЛУГОДИЯ ЖИЗНИ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ФЕРМЕНТА //International Conference on Educational Discoveries and Humanities. – 2025. – С. 118-120.
 6. Маматалиев А. Р. Особенности нейрогистологическое строение интразонального нервного аппарата вне печеночных желчных протоков у крыс //экономика и социум. – 2024. – №. 3-2 (118). – С. 692-695.
 7. Маматалиев А. Р. и др. АНАТОМО-ТОПОГРАФИЧЕСКОЕ СТРОЕНИЕ И АКТИВНОЕ СОКРАЩЕНИЕ СТЕНОК ВОРОТНОЙ ВЕНЫ ЛАБОРАТОРНЫХ ЖИВОТНЫХ //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 30. – С. 163-168.